

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра полоністики і перекладу

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ФЕНТЕЗІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ФАНТАСТИКИ

підготовки БАКАЛАВРА
спеціальності 014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА
освітньо-професійної програми
СЕРЕДНЯ ОСВІТА.
ПОЛЬСЬКА ТА АНГЛІЙСЬКА МОВИ.
ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА.

Луцьк - 2024

Вибірковий освітній компонент «ФЕНТЕЗІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ФАНТАСТИКИ» підготовки **БАКАЛАВРА**, галузі знань **01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА**, спеціальності **014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА**, освітньо-професійної програми **СЕРЕДНЯ ОСВІТА. ПОЛЬСЬКА ТА АНГЛІЙСЬКА МОВИ. ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА**.

Розробник: Оксана Вишневська, кандидат філологічних наук, доцент кафедри полоністики і перекладу.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Середня освіта. Польська та англійська мови.

Зарубіжна література

доц. Васейко Ю.С.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри полоністики і перекладу протокол № 2 від 05.09. 2024 р.

Завідувач кафедри:

проф. Сухарєва С. В.

© Вишневська О.А. 2024 р.

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1.

Найменування показників	Освітній ступінь, ОПП, спеціальність	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальність 014 Середня освіта предметна спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) спеціалізація 014.028 Польська мова та зарубіжна література ОПП Середня освіта. Польська та англійська мови. Зарубіжна література Бакалавр	Вибірковий освітній компонент
Кількість годин / кредитів 150 / 5		Рік підготовки 4
		Семестр 8
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год.
		Практичні 20 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
Польська та українська мови викладання		Форма контролю: залік

2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Оксана Антонівна Вишневська

Кандидат філологічних наук

Доцент

Доцент кафедри полоністики і перекладу

+380965750799, Vyshnevsk.Oksana@vnu.edu.ua

Дні занять <http://>

Дистанційний курс на платформі Moodle: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2840>

3. ОПИС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Предметом вибіркового освітнього компонента є вивчення загальних відомостей про витoki та риси жанру фентезі, його зв'язків з фантастичною літературою; жанрової природи фентезі в творчості сучасних польських письменників.

2. Мета і завдання вибіркового освітнього компонента

Мета ОК — допомогти здобувачам освіти краще зрозуміти такий жанр, як фентезі, та виявляти його різновиди. Познайомитися з новими творами цього жанру в сучасній польській літературі.

Завдання:

- застосовувати знання з ОК «Історія зарубіжної літератури», «Польська література у світовому контексті» під час засвоєння матеріалу з вибіркового компонента «Фентезі у контексті сучасної польської фантастики»;

- застосовувати на практиці знання про жанр фентезі при вивченні ОК «Польська література у світовому контексті», при проходженні здобувачами освіти педагогічної практики в школі.

Засвоївши теоретичні знання та практичні навички з вибіркового освітнього компонента «Фентезі у контексті сучасної польської фантастики» здобувачі освіти набудуть умінь (компетентності):

- здатність формувати навички критичного осмислення художньої і наукової літератури, матеріалів мережі Інтернет і газетно-журнальної періодики;

- здатність використовувати отримані знання при проведенні власних наукових досліджень;
- здатність проводити літературознавчий аналіз мистецьких творів (фільмів, художніх текстів, вистав і ін..) з елементами фентезі;
- здатність інтерпретувати та структурувати літературний матеріал;
- здатність генерувати нові ідеї, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

3. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність:

ІК: Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання і проблеми різного рівня складності середньої освіти, зокрема мовно-літературної освітньої галузі, а саме навчання польської та англійської мов й зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з психолого-педагогічних і філологічних наук, характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2: Здатність вчитися й опановувати нові знання, усвідомлювати роль полікультурної освіти.

ЗК-4: Здатність працювати в міжнародному контексті, популяризувати культурні цінності світового значення.

ЗК-5: Знання та розуміння предметної галузі, здатність здійснювати професійну діяльність.

ЗК-6: Здатність виявляти, ставити проблеми та знаходити шляхи їхнього розв'язання.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2: Здатність вчитися й опановувати нові знання, усвідомлювати роль полікультурної освіти.

ЗК-4: Здатність працювати в міжнародному контексті, популяризувати культурні цінності світового значення.

ЗК-5: Знання та розуміння предметної галузі, здатність здійснювати професійну діяльність.

ЗК-6: Здатність виявляти, ставити проблеми та знаходити шляхи їхнього розв'язання.

Фахові компетентності (ФК):

ФК-1: Здатність здійснювати пошук, зокрема і послуговуючись сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, необхідних відомостей, об'єктивно їх оцінювати, обробляти, вивчаючи філологічні й історико-культурні явища та процеси, засади реалізації мети мовно-літературної освітньої галузі.

ФК-3: Здатність послуговуватись спеціальною термінологією, категоріями, поняттями, інтелектуальними операціями під час інтерпретації мовно-літературних явищ, історико-культурних реалій, аналізу освітнього процесу.

ФК-4: Здатність оперувати системою філологічних знань, що охоплює відомості про основні мовно-літературні явища та процеси в теоретичному, практичному, синхронному, діахронному, соціокультурному аспектах.

ФК-5: Здатність використовувати етнічно марковані відомості задля різнобічної перцепції національних концептуальних і мовних картин світу, формувати інтерес до їхнього вивчення у здобувачів освіти.

ФК-6: Здатність послуговуватись в професійній діяльності знаннями про перебіг, знакові події та видатні постаті світового літературного процесу, зокрема і польського, використовуючи відомості про його історико-культурний контекст; давати оцінку художнього твору; визначати роль системи образів, сюжету, композиції та засобів виразності в їхньому поєднанні; характеризувати творчу індивідуальність автора

ФК-15: Здатність дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів доброчесності, компетентності, законності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-1: Осмислюючи соціальну значущість професії педагога, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та суспільній діяльності,

особистим прикладом презентує національно-свідому громадянську позицію, популяризує світові та вітчизняні культурні цінності, розуміє важливість полікультурної освіти.

ПРН-3: Виявляє самостійність і відповідальність у розв’язанні проблем, здатність працювати автономно й в команді, дотримуватись етичних принципів і засад академічної доброчесності.

ПРН-4: Ефективно працює з інформацією з різних джерел: добирає необхідні відомості, критично аналізує й інтерпретує їх, впорядковує, класифікує й систематизує.

ПРН-6: Володіє відомостями щодо різноманітних історико-культурних й мовно-літературних явищ та процесів, зокрема необхідних для перцепції національних картин світу, оперує базисними філологічними й світоглядними поняттями, розуміє специфіку сучасних гуманітарних знань, презентує їх у результатах своєї професійної діяльності.

ПРН-9: Здійснює порівняльний аналіз філологічних явищ, базуючись на знаннях про мову як особливу знакову систему, літературу як мистецтво художнього слова, вирізняє лінгвокраїнознавчий потенціал вербальних одиниць.

ПРН-13: Знає тенденції розвитку світової літератури, зокрема і особливості польського літературного процесу в історико-культурному контексті, розрізняє епохи (періоди), напрями, течії, аналізує художній твір за його ознаками, називає жанрові особливості, використовує літературознавчі відомості для формування соціокультурних й літературних компетентностей здобувачів освіти.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Усьо го	Лек.				Фор.к. / Бали
			Прак.	Сам.	Конс.	
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти жанру						
Тема 1. Історія становлення жанру та його характеристика Історична довідка. Предтечі жанру фентезі: фантастика та наукова фантастика. До питання дефініції жанру «фентезі» в українському та польському літературознавстві. Основні риси жанру фентезі, літературні прийоми, котрі застосовуються при написанні твору цього жанру.	14	2	2	10		ДС, Т, РЗ, ІРС 10
Тема 2. Сучасні літературознавчі спроби класифікації жанру Проблемно-тематичний підхід: поділ фентезі на містично-філософське, метафоричне, героїчне, жакливе. Поділ фентезі на високе і низьке (жанрово-стилістичний підхід). Класифікація жанру за хронологічним принципом.	12	2		10		
Тема 3. Літературна традиція і жанр фентезі Фентезійна складова міфології та середньовічного героїчного епосу. Елементи фентезі в лицарських романах та готичній прозі. Пригодницький роман і фентезі.	16	2	2	10	2	ДС, Т, РЗ, ІРС 10
Тема 4. Фентезі і масова література Масова література як феномен сучасної культури. Вплив навколишнього середовища та життєвих факторів на формування жанру фентезі. Фентезі як спосіб показати особливий погляд на проблеми реального світу, варіант спроби перенести найгостріші соціальні та психологічні питання сучасності в вигаданий всесвіт, як альтернатива повсякденному буттю людства.	14	2	2	10		ДС, Т, РЗ, ІРС 10
Разом за модулем 1	56	8	6	40	2	30
Змістовий модуль 2. Фентезі в контексті сучасної польської фантастики						
Тема 5. Сучасна польська фантастика: загальна характеристика Історична тематика та її інтерпретація у фантастичних творах. Наукова фантастика, її характерні риси та вплив на сучасний літературний процес. Новаторський підхід до жанру (творчість Р.В. Оркан та А. Каньтох).	16	2	2	10	2	ДС, Т, РЗ, ІРС 10
Тема 6. Фентезійна проза А.Пилипука Теоретичні аспекти жанру в есе «Filozofia fantasy»: основні	14		2	10	2	ДС, Т, РЗ,

положення. Космологічна концепція наукового фентезі та її інтерпретація в повісті «Czarne oceanu».						IPC 10
Тема 7 Повість «Achaja» А. Земянського Романтичне фентезі та його прояви у повісті. Мотив смерті та його роль у творі. Ахая як жертва власної мачухи та людської жорстокості.	12		2	10		ДС, Т, РЗ, IPC 10
Тема 8. Фентезійна сага про Відьмака А. Сапковського Становлення жанру фентезі в творчому доробку А.Сапковського. Історія створення та структура циклу «Wiedźmin». Елементи лицарського роману в циклі. Фантастичний світ і його представники: характеристика, роль у сюжеті. Магія, її знаковість. Екранізація твору.	26		4	20	2	ДС, Т, РЗ, IPC 10
Тема 9. Наративна стратегія книги «Miecz przeznaczenia» А. Сапковського Варіативність оповідань другої книги циклу «Wiedźmin» та їх хронологічне розташування. Мотиви оповідань (мотив призначення, мотив кохання, мотив дитини, мотив мандрівки та інші). Образ відьмака Геральта. Фантастичний світ у книзі.	14		2	10	2	ДС, Т, РЗ, IPC 10
Тема 10. «Saga o Zbóju Twardołęsu» А. Бжезінської в контексті фентезійної літератури Структура та проблематика повістей циклу. Магічно-релігійна мозаїка творів. Образи богів та богинь, впливи античної та європейської міфології. Мотив фатуму та способи його реалізації.	12		2	10		ДС, Т, РЗ, IPC 10
<i>Контрольна робота</i>						КР 10
Разом за модулем 2	94	2	14	70	8	70
Всього за семестр годин / балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю: ДС – дискусія, Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, КР – контрольна робота тощо.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

1. Укласти словник термінів до теми «Літературна фантастика».
2. Підготувати бібліографічний опис фентезійної прози в сучасній польській літературі.
3. Підготувати презентацію на тему: «Фентезі як жанр літератури».
4. Підготувати презентацію на тему: «Риси фентезі в середньовічному лицарському романі».
5. Підготувати літературну вікторину: «Сучасна польська фантастика».
6. Підготувати тезисний план есе А. Пилипюка «Filozofia fantasy».
7. Підготувати цитатну характеристику відьмака Геральта (цикл «Wiedźmin» А. Сапковського).

6. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Увесь освітній процес повинен відбуватися на засадах чесності, справедливості, відповідальності за результати своєї роботи, довіри до усіх учасників дидактичного процесу, об’єктивності оцінювання, толерантності, соціальної та гендерної рівності (деталі за [посиланням](#)).

Здобувач повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров’я під час проведення модульних робіт, екзамену і под.

Усі усні завдання належить складати у призначений викладачем час. Письмові завдання, творчі проєкти і под. варто подати на перевірку у визначений викладачем час, оформивши відповідно до вимог, що ставляться до такого виду робіт.

Обов’язково потрібно дотримуватися засад академічної доброчесності: під час виконання завдань не можна привласнювати собі результати інтелектуальної діяльності інших осіб, при оформленні результатів своєї праці потрібно подавати покликання на розвідки, котрими послуговувалися у ході підготовки матеріалів, зазначити ресурси, якими користувалися; не можна

підтасовувати факти, ілюстративний матеріал, бібліографічні відомості, не допускається користування шпаргалками під час виконання самостійних, модульних робіт, виконання тестів.

Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдоавторство, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#).

**Під час вивчення ОК, визнаються результати навчання, отримані в неформальній (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо) та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають ОК як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів подані [посиланням](#).*

7. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового семестрового контролю є **залік**. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, становить 100. Достатньою для заліку кількістю набраних за всі види запланованих робіт є 60 балів.

Питання, які виносяться на залік:

1. До питання дефініції жанру «фентезі» в українському та польському літературознавстві. Основні риси жанру фентезі.
2. Сучасні літературознавчі спроби класифікації жанру
3. Фентезійна складова міфології та середньовічного героїчного епосу.
4. Елементи фентезі в лицарських романах та готичній прозі.
5. Пригодницький роман і фентезі.
6. Фентезі як спосіб показати особливий погляд на проблеми реального світу.
7. Сучасна польська фантастика: загальна характеристика
8. Теоретичні аспекти жанру в есе «Filozofia fantasy» А. Пилипука.
9. Космологічна концепція наукового фентезі та її інтерпретація в повісті «Czarne oceanu» А. Пилипука.
10. Романтичне фентезі та його прояви у повісті «Achaja» А. Земянського.
11. Ахая як жертва власної мачухи та людської жорстокості.
12. Становлення жанру фентезі в творчому доробку А. Сапковського.
13. Історія створення та структура циклу «Wiedźmin».
14. Елементи лицарського роману в циклі «Wiedźmin».
15. Фантастичний світ і його представники в циклі «Wiedźmin».
16. Екранізація циклу А. Сапковського.
17. Наративна стратегія книги «Miecz przeznaczenia» А. Сапковського
18. Образ відьмака Геральта.
19. Структура та проблематика повістей циклу «Saga o Zbóju Twardokęsku» А. Бжезінської

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Літературознавчий словник-довідник / ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Київ, 2007.
2. Ситник Н. Фентезі Дж. Р. Р. Толкіна: архетиповий вимір художньої структури, Сімферополь, 2009.
3. Flamma A. Wiedźmin: historia fenomenu. Dolny Śląsk, 2020.
4. Gemra A., Fantasy po polsku. Warszawa, 2001.
5. Kopaliński W. Słownik symboli. Warszawa, 2006.
6. Kraśner K. Czarownice i czarodziejki w literaturze fantasy. Wrocław, 2008.
7. Łebkowska A. Między teoriami a fikcją literacką. Kraków, 2001.
8. Martuszevska A. Fantastyka, fantastyczność, fantazmaty. Gdańsk, 1994.
9. Parowski M. Fantastyka i reszta świata. Warszawa, 2011.
10. Pustowaruk M. Od Tolkiena do Pratchetta. Potencjał rozwojowy fantasy jako konwencji literackiej. Wrocław, 2009.
11. Słownik terminów literackich / red. M. Głowińskiego, T. Kostkiewiczowej, A. Okopień-Sławińskiej i J. Sławińskiego. Warszawa, 2002.
12. Stasiewicz P., Między światami. Intertekstualność i postmodernizm w literaturze fantasy. Białystok, 2016.
13. Zgorzelski A. Fantastyka – utopia – science – fiction. Ze studiów nad rozwojem gatunków. Warszawa, 1980.
14. Żymowski J. Nowa Fantastyka. Warszawa, 2016.